

Przyroda sama w sobie funkcjonuje w zamkniętych cyklach, gdzie odpady procesów działają jako element tworzący nowe substancje lub produkty. Jednak ludzie kierują się głównie liniowym modelem konsumpcji, składającym się z trzech etapów: wytwarzać, używać i pozbywać się. Coraz częściej jednak słyszy się o ograniczonych zasobach naszej planety. Rosnąca populacja i zapotrzebowanie na surowce, aby zaspokoić popyt na artykuły pierwszej potrzeby i styl życia, znacznie obciążały zasoby naturalne, ponieważ konsumujemy szybciej niż Ziemia może uzupełnić. Co więcej, problem zbierania i usuwania odpadów również osiągnął poziom krytyczny. Jednym z najbardziej widocznych przykładów jest problem odpadów z tworzyw sztucznych. Szacuje się, że jedna trzecia globalnych odpadów z tworzyw sztucznych nie jest zbierana lub zarządzana, co powoduje, że trafiają one do oceanów i innych naturalnych ekosystemów, zakłócając je. Naukowcy i decydenci wskazują na niezrozumiały kryzys zrównoważonego rozwoju na granicy zagrożenia istnienia ludzkiej cywilizacji na Ziemi! Jakkolwiek alarmująco to brzmi, jest nadzieja i dostępne są wykonalne rozwiązania, takie jak gospodarka cyrkularna, ang. Circular Economy (CE). CE składa się z trzech głównych zasad: projektowania poza zanieczyszczeniami i odpadami, utrzymywania towarów i materiałów w wielokrotnym użyciu oraz rewitalizacji naturalnych cykli. Przejście z liniowego modelu gospodarki na cyrkularną gospodarkę o obiegu zamkniętym oznaczałoby zmniejszenie obciążenia zasobów naturalnych, ponieważ dobra po zakończeniu cyklu życia byłyby wprowadzane z powrotem do gospodarki jako zasoby dla innych dóbr. Istotną rolę w tym zakresie ma do odegrania sektor gospodarki odpadami. Pożądanym celem jest optymalne zbieranie i przetwarzanie odpadów, aby wyrzucane dobra miały zwiększone szanse służyć jako surowiec dla innych dóbr. W sektorze gospodarki odpadami komunalnymi inicjatywy takie jak segregacja odpadów były ważnym i porządnym krokiem w dobrym kierunku. Konieczne są jednak kolejne interwencje.

CE zostało szeroko przebadane, a jego pozytywne strony zostały wyraźnie podkreślone w literaturze. Pomimo pilnej potrzeby i korzyści, jakie oferuje CE, koncepcja ta nie nabrała jeszcze rozpędu z powodu kilku barier. Zmiana zawsze spotyka się z oporem, a jej wdrożenie staje się jeszcze trudniejsze, gdy koliduje z istniejącymi filozofiami biznesowymi. Dogłębne spojrzenie na literaturę dotyczącą barier uwypukla cztery główne kategorie: (i) bariery kulturowe: brak świadomości/chęci do zaangażowania, (ii) bariery regulacyjne: brak wspierających polityk i przepisów, które mogłyby ukierunkować transformację, (iii) bariery rynkowe: brak opłacalności ekonomicznej oraz (iv) bariery technologiczne: brak sprawdzonych technologii do wdrożenia. Każda z tych barier jest znacząco powiązana i nie została jeszcze zbadana łącznie dla CE w ogóle, a w szczególności dla CE w gospodarce odpadami komunalnymi. Te cztery bariery odpowiadają węzłom w ramach modelu akceptacji społecznej skonceptualizowanego przez Wuestenhagen et al. (2007) i rozwiniętego przez Upham et al. (2015).

Poprzez niniejszy projekt chcemy zastosować i zbadać czynniki społeczno-ekonomiczne, psychologiczne, technologiczne i makroekonomiczne, które mogą doprowadzić do udanej transformacji polskiego sektora gospodarki odpadami komunalnymi w kierunku modelu CE. **Szczegółowymi celami tego projektu są:** (i) stworzenie tetraedrycznego (czworosiennego) modelu społecznej akceptacji CE, który wyjaśniałby wzajemne powiązania pomiędzy barierami przejścia do CE, w oparciu o empiryczne dowody z Polski; oraz (ii) opracowanie zestawu zaleceń dla zwiększenia społecznej akceptacji CE wspomagających przejście do CE. Aby osiągnąć te cele, najpierw zbadamy czynniki wpływające na społeczną akceptację CE i wydedukujemy powiązania między nimi w oparciu o dowody empiryczne z Polski. W szczególności przeprowadzimy badania podłużne wśród wszystkich interesariuszy, konsumentów, przedsiębiorców, decydentów i kierowników zakładów gospodarki odpadami komunalnymi. Następnie zintegrujemy zidentyfikowane elementy, aby stworzyć model tetraedryczny, który może być wykorzystany do zrozumienia poziomu akceptacji społecznej przy użyciu modelowania agentowego. Wreszcie, wykorzystamy ten model do stworzenia zestawu rekomendacji dla polskiego sektora gospodarki odpadami komunalnymi w szczególności i Europy Środkowej w ogóle.

Z punktu widzenia badań podstawowych, projekt przyczynia się do: (1) rozwoju pola badawczego w ekonomii behawioralnej poprzez wprowadzenie modelu, który mógłby zostać zaadoptowany przez badaczy, decydentów i przemysł do badania społecznej akceptacji CE i mierzenia, jak poprawić proces transformacji; (2) rozwoju pola badawczego w dyfuzji i społecznej akceptacji innowacji, poprzez opracowanie zaangażowanych zmiennych dotyczących wszystkich kluczowych graczy społecznej akceptacji i badanie relacji między mikro poziomem interakcji społecznych i makro poziomem zmiennych ekonomicznych (tj. cena, dotacja, podatek). **Z punktu widzenia wpływu ekonomicznego i społecznego, projekt ten przyczynia się do:** (1) rzucenia światła na heterogeniczność motywacji konsumentów, w tym wartości i zaangażowania w styl życia, co może poprawić zrozumienie motywacji stojących za rolą konsumenta w przejściu na CE; (2) opracowania narzędzi i polityki, które mogą być przydatne w projektowaniu przyszłych kampanii marketingowych zwiększających akceptację innowacji. Wreszcie, proponowany projekt stwarza szansę dla młodego badacza (głównego badacza projektu) na rozwój jego kariery akademickiej.